

Kuidas teha head seadust?

Ülle Madise

TTÜ avaliku õiguse professor

Teesid kajastavad isiklikku arvamust.

1. Seadus ei ole eesmärk, vaid vahend, mille abil saavutada tegelikkuses teatud soovitavaid muutusi. Aastal 2010 tuleb iga uue seaduse tervikteksti koostamisel või terminoloogia muutmisel hoolega kaaluda, kas uus seadus või terminoloogia ikka kaalub selgelt üles seaduse senise rakenduspraktika (kohtulahendite, teoreetilise kirjanduse) ja läbi viidud koolituste kasutuks muutmise või on taotletavad eesmärgid võimalik saavutada ka olemasoleva seaduse muutmisega.
2. Uute seaduste tööplani võtmine võiks praeguses arenguetapis toimuda üldjuhul siis, kui seniste seaduste rakendamise analüüs näitab, et muudatust on tarvis. Sellise analüüsi tegemisel on parimaks abiliseks seaduse adressaadid ja rakendajad. Tulevikus võiks õigusteade ETF grantide jaotamisel näha prioriteedina ka Eesti õiguse rakenduspraktika analüüsi ja selle tulemuste avaldamist ning kasutamist Eesti õigusloomes.
3. Seadusemuudatus peaks olema minimaalne võimalik ja loogiliselt põhjendatud. Sageli ei ole tegelikkuses ilmnenud probleemi põhjus kehv seadus, vaid midagi muud, nt puudulik koolitus, seaduse objektiivne täidetamatus Eesti ühiskonnas vmt.
4. Tööplaanis võiks olla kirjas eesmärk, mille rakendamiseks seadusemuudatust tehakse, ja tööd, mis tuleb teha, et seadusemuudatus ellu viia. Eesmärk on täidetud alles siis tegelikkus on soovitud viisil muutunud.
5. Seadus ja seletuskiri peaks olema nii lühikesed ja selged kui vähegi võimalik, st mh keskendumist konkreetsele õigussuhtele või õigussuhete kompleksile. Euroopa Liidu õigusaktide ülevõtmise vajadusele viitamisega pressitakse sageli välja ka teiste, konkreetse direktiivi ülevõtmisega mitte seotud normide kiirmenetlust.
6. Teiste riikide seaduste toortõlgete kirjutamine seletuskirja on halb praktika. Ka teistes riikides ei lähe seadus ja rakenduspraktika tihtipeale kokku või on just käsil seaduse muutmise. Seletuskirja eesmärk võiks olla konkreetselt selgitada seaduse eesmärki ja seda, kuidas seaduse rakendamisega see eesmärk saavutatakse.